

Potlačování proliferace

Adam Strauch

Agenda

- Definice a základní údaje
 - Vojenské faktory
 - Politické faktory
 - Realizované případy
 - Nerealizované případy
 - Potenciální budoucí případy
 - Technologická dimenze
-
-

- „Counterproliferation“
 - V užším smyslu zastavení/zpomalení probíhající, nebo zvrácení již realizované proliferace s pomocí násilných prostředků
 - **Proces proliferace ovlivněn:**
 - *Přímo fyzickým zničením klíčových lokalit*
 - *Nepřímo re-evaluací cesty získání štěpného materiálu*
 - *Nepřímo snížením participace zahraničních subjektů*
 - *Nepřímo zviditelněním jaderného programu*
 - Relativně omezený počet případů, naprostá většina realizována v rámci probíhajícího ozbrojeného konfliktu
 - Politicky vysoce kontroverzní téma, z hlediska oboru MV spíše méně
-
-

Základní údaje

- Nejtypičtěji realizováno skrze letecké údery proti klíčovým lokalitám
 - Mezi nejklíčovější cíle úderu patří jaderné reaktory, továrny na obohacování uranu, továrny na zpracování plutonia, sekundárně pak zbylé součásti jaderného průmyslového komplexu včetně skladů
 - Úspěšně provedený úder proti klíčovým cílům má potenciál zdržet program JZ o řadu let (až dekádu)
 - Trvalé zastavení programu vyžaduje opakované údery
-
-

Vojenské faktory

- Vojenská dimenze úderů dána následujícími faktory:
 - Potřeba aktuálních a přesných data o protivníkovi ve vysoce sensitivních oblastech
 - Relativně snadná kamufláž většiny cílových lokalit
 - Náročnost překonání robustní aktivní i pasivní ochrany cílových lokalit
 - Potřeba dostatečných kapacit dálkové projekce síly
 - Nutnost omezení „collateral damage“ z politických důvodu
 - **Schopnost účinného potlačování proliferace je omezena na malý počet aktérů**
 - **Smíšené výsledky napříč realizovanými případy**
-
-

Politické faktory

- Politická cena za ofenzivní vojenskou akci vůči aktérovi v rámci mezinárodního společenství
- Obtížné jednoznačné rozlišení vojenského jaderného programu od legitimního civilního → potenciálně omezená míra legitimacy úderu
- Vysoké riziko zvýšení budoucího odhodlání protivníka proliferovat v reakci na úder
- Riziko eskalace ozbrojeného konfliktu ve vertikální i horizontální dimenzi
- Deterrence v případě existence rudimentárních JZ protivníka
- Riziko asymetrické konvenční odvety
- Riziko vlastních ztrát při provádění úderu

**→ Silná neochota států násilně potlačovat proliferaci –
výhradně jako poslední možnost**

Přehled případů

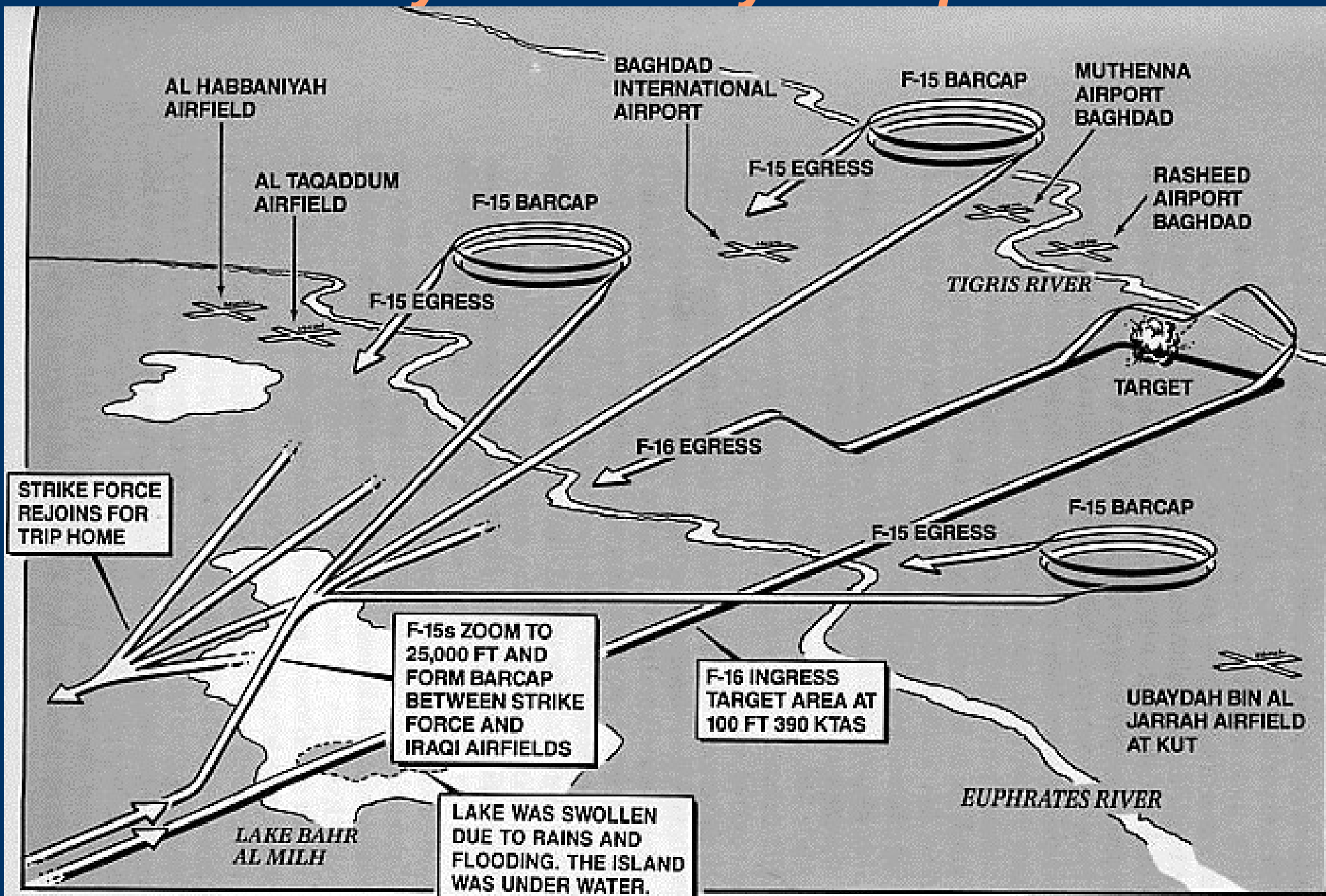
Rok	Útočník	Cíl	Cílové zařízení / kapacita	Metoda	Výsledek
1942	Spojenci	Německo	Továrna na výrobu těžké vody	Úder speciálních sil	Neúspěch
1943	Spojenci	Německo	Továrna na výrobu těžké vody	Úder speciálních sil	Částečný úspěch
1943	Spojenci	Německo	Továrna na výrobu těžké vody	Letecký úder	Částečný úspěch
1944	Spojenci	Německo	Transport těžké vody	Sabotáž	Úspěch
1979	Izrael	Irák	Dodavatelé komponentů (FR,IT), vědci	Sabotáž, vraždy	Částečný úspěch
1980	Írán	Irák	Jaderný reaktor Osirak	Letecký úder	Neúspěch
1981	Izrael	Irák	Jaderný reaktor Osirak	Letecký úder	Úspěch
1984	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Neúspěch
1985	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Neúspěch
1985	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Neúspěch
1986	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Neúspěch
1987	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Úspěch
1987	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Úspěch
1988	Irák	Írán	Jaderný reaktor v Bušéru	Letecký úder	Úspěch
1991	USA	Irák	Jaderný komplex Tuwaitha, další lokality	Letecký úder	Částečný úspěch
1991	Irák	Izrael	Jaderný komplex Dimona	Balistické řízené střely	Neúspěch
1993	USA	Irák	Zbylé lokality jaderného programu	Řízené střely	Úspěch
1998	USA, UK	Irák	Zbylé lokality jaderného programu	Letecké údery, řízené střely	?
2007	Izrael	Sýrie	Jaderný reaktor al-Kibar	Letecký úder	Úspěch

Íránský a izraelský úder proti Iráku

- Operace Žhavý meč – 30. září 1980
 - Týden po začátku Íránsko-irácké války
 - Cílem irácký reaktor Osirak
 - Úder 2+2 letounů F-4
 - Minimální škody → operace neúspěšná

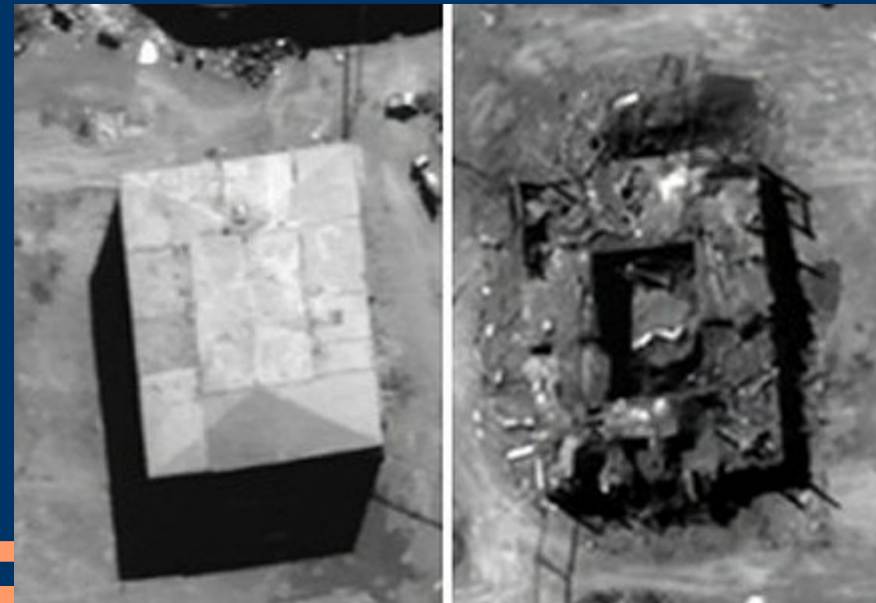
 - Operace Opera – 7. června 1981
 - Úder 8+8 letounů F-15 a F-16
 - Cílem irácký reaktor Osirak
 - Z vojenského hlediska operace úspěšná
 - Celkový význam pro program JZ Iráku je sporný
-
-

Íránský a izraelský úder proti Iráku

Izraelský úder proti Sýrii

- Operace Sad – 6. září 2007
- Cílem pravděpodobný jaderný reaktor v blízkosti al-Kibar (rozestavěný)
- Úder až 8 letounů F-15/F-16, potenciálně rovněž zapojení SOF
- Úspěšná operace, minimální diplomatický dopad
- Pravděpodobně efektivní potlačení syrské jaderné proliferace

Nerealizované případy

Table I. Cases Where States Considered Attacking or Attacked Nuclear Facilities, 1941–2000

Attacking State	Target State	Years Considered Attacking	Years Attacked
Egypt	Israel	1967	–
India	Pakistan	1982, 1984, 1986–1987	–
Iran	Iraq	1980	1980
Iraq	Iran	1984–1988	1984–1988
Israel	Iraq	1977–1981	1979, 1981
Israel	Pakistan	1979, 1982–1984, 1986–1987	–
Norway	Germany	1941–1944	1942–1944
Pakistan	India	1984	–
South Korea	North Korea	1991, 1993–1994	–
Soviet Union	Israel	1967	–
Soviet Union	South Africa	1976	–
Taiwan	China	1963	–
United Kingdom	Germany	1941–1945	1942–1945
United Kingdom	Iraq	1998	1998
United States	China	1961, 1963–1964	–
United States	Germany	1942–1945	1943, 1945
United States	Iraq	1990–1991, 1993, 1998	1991, 1993, 1998
United States	North Korea	1994	–

Potenciální budoucí případy

- KLDR

- Potenciálně úder ze strany USA / Japonska / ROK / ČLR
- Technickou schopnost v současnosti pouze USA
- Velké množství podzemní infrastruktury
- Tradice kamufláže a prostředků k oklamání nepřítele
- Pravděpodobně již disponuje rudimentárními JZ
- Politické krytí ze strany ČLR
- Jaderná infrastruktura relativně blízko k teritoriu ROK a Japonska
- Schopnost účinné asymetrické odvety (Soul)

→ Úder velmi málo pravděpodobný

Potenciální budoucí případy

- Írán

- Potenciálně úder ze strany USA / Izraele / (Saudské Arábie)
- Technickou schopnost USA a do určité míry Izrael
- Jaderný program distribuován ve více lokalitách, částečně podzemní
- Úder by pravděpodobně rozhodujícím způsobem zvýšil odhodlání státu realizovat proliferaci
- Značná politická cena za úder
- Schopnost relativně účinné asymetrické odvety (Perský záliv, militanti, balistické řízené střely s konvenční municí)

→ Úder spíše málo pravděpodobný

- Vzdálená budoucnost: Saudská Arábie? Tchaj-wan? Africké státy?

Technologická dimenze

- Efektivita vojenských operací k potlačování proliferace je zvyšována technologickým vývojem v oblastech:
 - Dálkový průzkum země (satelitní systémy, drony)
 - Přesná inteligentní munice
 - Řízené střely s plochou dráhou letu
 - Vojenské letouny s technologií stealth
 - Potenciálně slibné technologie ve střednědobé budoucnosti:
 - Munice se schopností penetrovat hluboko uložené opevněné cíle
 - Jaderné zbraně čtvrté generace
 - Exotické technologie dopravy munice k cíli
-
-